

Partiet Jakt- och Fiskesamerna

Till Kulturdepartementet, diarienummer Ku2019/01308/RS

YTTRANDE ÖVER UTKAST TILL LAGRÅDSREMISS EN KONSULTATIONSORDNING I FRÅGOR SOM RÖR DET SAMISKA FOLKET

Jakt- och Fiskesamerna är mycket positiva till att en konsultationsordning kommer på plats. Det är något vårt parti kämpat för och ser som helt nödvändigt. En konsultationsordning är också en helt basal del i urfolksrätten som Sverige nu är på väg att närma sig. Tyvärr når inte detta förslag hela vägen fram.

FÖRSLAGETS DISKRIMINERING AV SAMER UTANFÖR SAMEBYARNA

Särskilt oroande är att samiska rättighetshavare utanför samebyarna diskrimineras i avsnitt 4.4. Jakt- och Fiskesamerna avstyrker därför tyvärr förslaget under avsnitt 4.4 till dess att även rättighetsbärande samer utanför samebyarna omfattas.

Det föreslås att det är Sametinget som i första hand ska konsulteras. I vissa fall av särskild betydelse ska även samebyar och samiska organisationer också konsulteras. Jakt- och fiskesamerna anser att dessa parter ska höras enligt förslaget, men att även enskilda samer utanför samebyarna i fall som får särskild betydelse för dem ska konsulteras.

Ingenstans i förslaget nämns hur de individer utanför samebyarna som faktiskt har anspråk på olika områden ska höras. Verkligheten är den att många av våra samiska områden ännu idag har en praktisk och kulturell betydelse för specifika familjer, individer, och inte något vagt kollektiv som staten gärna vill framhålla. Inom dessa familjer finns alltså de som faktiskt skulle påverkas av en exploatering, oavsett om de är samebymedlemmar eller inte.

INFLYTANDENIVÅ

Enskilda samers hela kultur kan uttraderas genom ett förhållandevis små ingrepp. I vissa fall kan en specifik exploatering som kanske inte påverkar samebyn i någon större grad, vara helt förödande för den enskilde samens. Enligt urfolksrättsliga principer, särskilt FPIC, omfattas urfolk ner på individnivå. Likaså omfattas individer av den expanderande rätten till påverkan på beslutet beroende på dess konsekvenser (vilket har

stark påverkan på samtyckeskrav, som tyvärr förslaget till konsultationsordning bortser från i avsnitt 5.6). En exploatering som har stor påverkan på en individs möjlighet att upprätthålla sin samiska kultur, och möjligheten att föra den vidare till kommande generationer måste innebära att den eller dessa personer bör ha en självklar rätt att bli hörd. Om tanken är att dessa enskilda samer ska måsta bli medlem i en organisation eller höras genom Sametinget infinner sig en stor rättsosäkerhet. Varför tillåts inte dessa människor att självständigt delta och höras?

LÖSNINGEN: KARTLÄGGNING

Om det anses vara problematiskt att säkerställa att dessa individer har verklig rätt till sina traditionella områden föreslår Jakt- och Fiskesamerna att staten lever upp till en annan grundläggande urfolksrättslig princip, den att kartlägga rättighetshavarna till de samiska områdena. En särskild domstol, liknande den i Finnmarken, kan vara en tanke. Detta måste förstas utredas, men att utreda samiska frågor är ju något Sverige har en fäbless för. Tyvärr leder utredningarna oftast till en ytterligare utredning. Men detta vore trots allt bättre än inget för samerna utanför samebyarna, eftersom vi hittills ignorerats fullständigt. Detta trots att allt fler jurister och forskare påtalar att vissa samer utanför samebyarna fortfarande är rättighetsbärare.

MEDEL FÖR KONSULTATIONER

Jakt- och fiskesamerna avstyrker förslaget om att inte avsätta särskilda resurser till samiska företrädare för konsultationer. Maktförhållandet mellan de statliga och kommunala aktörerna och de samiska företrädarna blir ännu mer ojämnt.

Risken finns att bristen på medel gör att de samiska företrädarna helt enkelt inte har råd att delta, och frånvaron i värsta fall tolkas som ett samtyckande till beslutet som konsultationen skulle hållas kring. Den psykiska hälsan lär inte heller stärkas av att utan resurser företräda sitt folks framtid utan att resurser för juridiskt och annat bistånd finnes.

ANDRA ÄN SAMISKA FÖRETRÄDARE

Jakt- och Fiskesamerna avstyrker att andra än samiska företrädare, avsnitt 5.4, ska kunna delta på konsultationer, i alla fall utan samiskt medgivande.

Att andra än samiska företrädare ska kunna delta vid konsultationer ser Jakt- och Fiskesamerna som en direkt eftergift till Svemin krav i sitt remissvar. Vad

mineralnäringens intresseorganisation har för folkrättsliga anspråk på att få delta i samiska konsultationer är för Jakt- och Fiskesamerna okänt.

STATLIGA BOLAG

Jakt- och Fiskesamerna anser att statliga bolag ska omfattas av konsultationsplikten. Exempelvis förvaltas mycket av den samiska marken idag av Sveaskog. Trots det saknas tillräckligt samiskt inflytande, samer utanför samebyarna saknar helt röst i frågan. Denna mark sköts enligt principer som ligger långt ifrån det samiska och omfattningen av pågående avverkningar är oroande.

Sorsele 30/9-2019

Håkan Jonsson
Partiledare
Jakt- och Fiskesamerna